

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 236/2017-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. júla 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] [REDAKČIA], zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Kompišovou, Jakubovo námestie 9, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní pod sp. zn. 7 Co 171/2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 171/2015 porušené bolo.

2. [REDAKČIA] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 300 € (slovom tristo eur), ktoré je mu Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť [REDAKČIA] [REDAKČIA] trovy právneho zastúpenia v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri

eur a osemdesiatjeden centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Jany Kompišovej v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 236/2017-19 z 3. mája 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 171/2015.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C 378/2009. Napriek tomu, že vo veci samej okresný súd rozhodol rozsudkom už 14. decembra 2011, konanie v časti náhrady trov konania stále nie je skončené. O náhrade trov konania boli vydané postupne tri zrušujúce rozhodnutia krajského súdu a po vrátení veci na okresný súd bolo rozhodnuté o trovách konania uznesením z 26. januára 2015. Proti tomuto uzneseniu sa protistrana opäť odvolala, vec bola znovu predložená 12. marca 2015 na krajský súd pre účely rozhodnutia o trovách konania. Vec je vedená na krajskom súde pod sp. zn. 7 Co 171/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“). V čase podania sťažnosti ústavnému súdu stále nebolo o trovách konania právoplatne rozhodnuté. Sťažovateľ považuje za neprijateľné, aby si otázka náhrady trov vyžadovala tri zrušujúce rozhodnutia krajského

súdu, pričom napadnuté konanie prebiehalo v čase podania ústavnej sťažnosti takmer dva roky bez akéhokoľvek relevantného úkonu.

3. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal krajskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a zároveň aby mu bolo priznané zo strany krajského súdu finančné zadost'učinenie v sume 1 200 € a náhrada trov konania, ktorej výšku vyčíslili do 15 dní od doručenia nálezu.

4. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda krajského súdu listom zo 7. júna 2017, v ktorom poukázal na vysokú zaťaženosť referujúcej sudkyne senátu 7 Co. Poukázal tiež na zmenu rozvrhu práce krajského súdu, na základe ktorého bola referujúca sudkyňa k 1. aprílu 2017 pridelená do správneho kolégia krajského súdu a sťažovateľova vec bola pridelená novej členke senátu 7 Co. Rozhodnutím sp. zn. 7 Co 171/2015 z 31. mája 2017 bolo o trovách rozhodnuté podľa § 388 zákona č. 160/2015 Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, teda došlo k zmene uznesenia okresného súdu z 26. januára 2015. Vzhľadom na nutnosť rešpektovania zákonnej lehoty na vypracovanie a doručenie písomného vyhotovenia rozhodnutia krajský súd nemohol vykonať súpis procesných úkonov vo veci. Predseda krajského súdu zároveň uviedol, že vo veci sťažovateľa nebola doručená sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorých vybavenie predsedníčka senátu prednostne sleduje. Súčasne predseda krajského súdu oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci ústavným súdom.

5. Sťažovateľ vo vyjadrení, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 8. júna 2017, zotrval na svojom názore o prietahoch v konaní a vyslovil súhlas s tým, aby ústavný súd vec prerokoval bez ústneho pojednávania. Zároveň sťažovateľ vyčíslil trovy právneho zastúpenia, ktorých náhrady sa domáhal, na sumu 562,21 €.

6. Ústavný súd so súhlasom oboch účastníkov konania upustil podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

7. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

10. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Všeobecne je štát povinný usporiadať svoj justičný systém tak, aby súdy mohli každému zaručiť právo, aby o jeho záležitostiach týkajúcich sa práv a záväzkov bolo právoplatne rozhodnuté v primeranej lehote.

11. Keďže konanie začalo za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z dikcie ustanovenia § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok, ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne § 100 ods.1 OSP).

12. Iba prietahy pričítateľné štátu môžu viesť ku konštatovaniu prekročenia primeranej lehoty. Aj v právnom štáte, v ktorom platí dispozičná zásada pre postup účastníka konania, nezbavuje súd povinnosti zaistiť urýchlené prejednanie a najmä skončenie veci.

13. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

14. Predmetom napadnutého konania bolo opakované rozhodovanie o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o trovách konania. V prejednávanom prípade mal krajský súd už po tretíkrát rozhodovať o otázke trov konania. Rozhodovanie o trovách konania nemožno rozhodne považovať za skutkovo a ani právne zložité; zložitosť napokon nenamietal ani predseda krajského súdu vo vyjadrení.

15. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka napadnutého konania, ústavný súd nezistil, že by sťažovateľ negatívne ovplyvnil priebeh konania. Krajský súd rozhodoval o odvolaní, ktoré podal žalovaný. Predseda krajského súdu v súvislosti s prístupom

sťažovateľa poukázal na fakt, že sťažovateľ nepodal sťažnosť predsedovi súdu na prietahy v napadnutom konaní. S ohľadom na dopadajúcu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napríklad rozsudky vo veci Ištván, Ištvánová proti Slovenskej republike a Komanický proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012), z ktorej vyplýva záver, že sťažnosť predsedníčke okresného súdu podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch nemožno považovať za efektívny právny prostriedok nápravy porušenia práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ústavný súd nepovažoval ani absenciu podania uvedenej sťažnosti predsedovi krajského súdu za prekážku prerokovania sťažnosti doručenej ústavnému súdu vo veci namietaných zbytočných prietahov postihujúcich napadnuté konanie.

16. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol samotný postup krajského súdu. Predseda krajského súdu vo vyjadrení poukázal na zrýchlený nápad nových vecí počas prvých štyroch mesiacoch roku 2015 pre referujúcu sudkyňu, na skutočnosť, že senát 7 Co prevažne vybavoval zostatok vecí z rokov 2011, 2012 a 2013, všetky prednostné veci, ako aj také veci, ktoré sa po podaní mimoriadneho opravného prostriedku vrátili krajskému súdu na ďalšie konanie, ako aj veci pridelené náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov. Predmetom konania bolo rozhodovanie o odvolaní žalovaného proti uzneseniu okresného súdu č. k. 12 C 378/2009-292 z 26. januára 2015, ktorým súd prvej inštancie opakovane rozhodoval o trovách konania. Vec bola predložená krajskému súdu 12. marca 2015. Krajský súd v napadnutom konaní nekonal vyše dvoch rokov a až 31. mája 2017 rozhodol o odvolaní uznesením pod sp. zn. 7 Co 171/2015. V čase rozhodovania ústavného súdu boli realizované úkony súvisiace s jeho doručovaním. Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania ústavný súd konštatuje predovšetkým neefektívne správanie krajského súdu, ktoré v spojitosti s celkovou dĺžkou odvolacieho konania malo za následok zistenie zbytočných prietahov v konaní.

17. Vzhľadom na všetky uvedené okolnosti ústavný súd rozhodol, že konanie o odvolaní proti rozhodnutiu o trovách konania nebolo vykonané v primeranej lehote

a základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy porušené bolo (bod 1 výroku nálezu).

18. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Ako z vyjadrenia predsedu krajského súdu vyplýva, o trovách konania rozhodol krajský súd uznesením z 31. mája 2017, ktorým podľa ustanovenia § 388 CSP zmenil napadnuté uznesenie okresného súdu z 26. januára 2015. V čase rozhodovania ústavného súdu boli realizované úkony súvisiace s doručovaním tohto uznesenia krajského súdu účastníkom konania. Uznesenie krajského súdu nadobudne právoplatnosť jeho doručením účastníkom konania, čím dôjde k nastoleniu stavu právnej istoty. Vzhľadom na takýto stav napadnutého konania ústavný súd už nevyslovil príkaz podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, aby krajský súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, preto ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

19. Sťažovateľ požadoval v sťažnosti priznanie finančného zadost'učinenia vo výške 1 200 €. Svoju požiadavku odôvodnil takto:

„Treba v tomto kontexte aj vnímať, že p. [REDAKOVANÉ] ad a/ už mohol mať vrátené tie peniaze ktoré zaplatil za právnu ochranu svojich legitímnych práv, ad b/ tieto peniaze nemá a nemôže nimi disponovať a konzumovať z nich úžitok, napr. primeraný úrok, ad c/ musí vynakladať ďalšie peniaze na právne zastupovanie, aby doviedol proces o priznanie trov konania do efektívneho stabilného záveru. Opakujeme: v tejto rovine sa OS Ba IV a KS Ba - bez vytvorenia právnej istoty - procesné potácajú už od januára 2013.“

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a na neho nadväzujúceho § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa čl. 127 ods. 1 ústavy porušené, aj primerané finančné zadost'učinenie.

21. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

22. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

23. Vzhľadom na celkovú dĺžku konania, ako aj obdobie nečinnosti krajského súdu, berúc do úvahy, že krajský súd po tretíkrát rozhodoval o trovách konania, ústavný súd považuje priznanie sumy 300 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

24. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

25. Sťažovateľ si uplatnil trovy právneho zastúpenia celkovo v sume 562,21 €, a to za 3 úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a písomné podanie na ústavnom súde – vyjadrenie), čo zodpovedá odmene, ako aj sume paušálnych náhrad za tri úkony právnej služby v roku 2017 vrátane dane z pridanej hodnoty podľa § 11 ods. 3, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu za dva úkony právnej služby v roku 2017 (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) a paušálnu náhradu nákladov vrátane dane z pridanej hodnoty spolu vo výške 374,81 € (bod 3 výroku nálezu).

27. Ústavný súd nepriznal sťažovateľovi úhradu za tretí úkon právnej služby (písomné podanie na ústavnom súde – vyjadrenie z 5. júna 2017), pretože jeho obsahom bolo len zhrnutie judikatúry ústavného súdu a postojov sťažovateľa, avšak žiadne nové relevantné skutkové či právne skutočnosti (bod 4 výroku nálezu).

28. Trovy konania je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júla 2017